

Нанка А.О.,

студентка 6 курсу, 5 групи ІПКЮ, Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

КРИПТОВАЛЮТА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНУ ЗЛОЧИННІСТЬ

Анотація. У тезах розглянуто вплив криптовалюти на економічну злочинність. Зроблено акцент на основних властивостях криптовалюти, що роблять її привабливою для злочинців.

Ключові слова: криптовалюта, економічна злочинність, анонімність, децентралізація.

Анотація. В тезисах рассмотрено влияние криптовалюты на экономическую преступность. Сделан акцент на основных свойствах криптовалюты, которые делают ее привлекательной для преступников.

Ключевые слова: криптовалюта, экономическая преступность, анонимность, децентрализация.

Summary. The thesis considers the impact of cryptocurrency on economic crime. Emphasis is placed on the main properties of cryptocurrency that make it attractive to criminals.

Key words: cryptocurrency, economic crime, anonymity, decentralization.

Сучасні тенденції економічної злочинності характеризуються активним використанням інформаційних та комп'ютерних технологій. Поява криптовалюти не лише спрощує проведення будь-яких грошових операцій, а й завдяки своїм властивостям створює сприятливе підґрунтя для її використання у злочинній діяльності. Крім того, відсутність законодавчої регламентації даного питання призводить до того, що криптовалюта стає потужним інструментом у руках злочинців, що залишається недосяжним для правоохоронних та інших компетентних органів. Тому необхідно приділити детальну увагу вивченню даного питання з метою розуміння основних ризиків використання криптовалюти та її впливу на економічну злочинність.

Нагальними завданнями кримінології на теперішній час є визначення та оцінка ступеню реальності і потенційної криміногенності новітніх загроз, оцінка валідності методик, що застосовуються кримінологією в процесі пізнання дійсності, розроблення нового понятійного апарату, методологічного підґрунтя та методичного інструментарію (як кримінологічних досліджень, так і системи запобігання та протидії), що відповідали б існуючим та майбутнім проявам злочинності [3, с. 147]. Методологічною основою дослідження є твердження, що людський потенціал формується на основі стосунків усередині груп людей, які об'єднуються через спільні інтереси та підтримують неформальні контакти з метою взаємної вигоди та допомоги. Людський потенціал нерозривно пов'язаний з інституційними формаціями, буквально сформованими ними [5].

Постіндустріальна стадія розвитку людства вимагає переосмислення й уточнення багатьох положень кримінологічної теорії, перегляду традиційних підходів до боротьби зі злочинністю. На сучасному етапі кримінологія проходить етап формування нової парадигми, зміни наукового світогляду, генерування ідей та упровадження інновацій [4, 169]. Криптовалюта, за визначенням, є типом цифрової валюти на основі криптографії або процесом перетворення відкритого тексту у шифрований текст, що робить читабельний текст нерозбірливим [1 с. 9]. До переваг криптовалюти порівняно із традиційними засобами платежу можна віднести: 1) анонімність і конфіденційність. Вся інформація про транзакції зашифрована в наборі символів; 2) децентралізація, тобто відсутність єдиного центру управління; 3) відсутність прив'язки до банків, що сприяє суттєвому скороченню затрат часу на здійснення операцій із криптовалютою; 4) унікальність кожної криптовалюти, що має свій код і захищена від підробки. Водночас такі переваги криптовалюти роблять її вкрай привабливою для використання у злочинній діяльності. Так, анонімність віртуальної валюти дозволяє здійснювати платіжні операції через віртуальні обмінні пункти, в яких не ідентифікується джерело фінансування. Таким чином, для правоохоронних органів дуже складно встановити відправника та одержувача таких коштів.

Крім того, наприклад, біткоїни-адреси, що функціонують в якості рахунків, за своєю суттю не містять імен чи іншої ідентифікаційної інформації про клієнтів, а в самій системі відсутній центральний сервер або провайдер послуг. Біткоїн-протокол не вимагає і не забезпечує встановлення і перевірку особистостей учасників або формування і ведення даних про операції за минулий період, які неодмінно пов'язані з особистостями учасників в реальному світі [1 с. 213]. Все це призводить до того, що правоохоронні органи не мають можливості встановити адміністратора послуг, а також одержати необхідну для досудового розслідування інформацію про клієнтів та про транзакції, що були ними здійснені.

Використання криптовалюти є особливо привабливим для легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. Ряд осіб можуть перебувати в кількох різних країнах, а система віртуальної валюти

доступна через інтернет, у тому числі і з мобільних телефонів, і може використовуватися для здійснення транскордонних платежів. Крім того, дані і записи про осіб, що здійснювали відповідні фінансові операції можуть зберігатися у різних осіб, які перебувають під різними юрисдикціями, в тому числі і зі слабким режимом протидії незаконним фінансовим операціям.

Крім того, криптовалюта може використовуватися як один із способів приховування доходів та ухилення від сплати податків. Наприклад, можливо виправдати високі та неспіврозмірні із витратами грошові надходження «вдалим» інвестуванням у криптовалюту.

Також невизначеність на законодавчому рівні статусу криптовалюти призводить до того, що правоохоронні органи обмежені у виборі засобів і методів протидії злочинам, які вчиняються із використанням криптовалюти. Натомість злочинці мають безліч можливостей щодо використання криптовалюти у своїх незаконних схемах, оскільки законодавством не встановлено, що саме підпадає під незаконні чи шахрайські дії із криптовалютою.

Отже, такі особливості цифрової валюти як анонімність, децентралізація, швидкість проведення фінансових операцій, призводить до того, що все частіше криптовалюта використовується у незаконних цілях. Це в свою чергу впливає на загальний стан економічної злочинності, оскільки полегшується вчинення злочинів даної категорії, відкриваються нові можливості для їх приховування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Грищенко А.О. Криміналістичний аналіз використання електронних грошей у злочинній діяльності. Одеса. 2018. 35 с.
2. Москаленко Н.В. Віртуальні валюти та потенційні ризики легалізації доходів отриманих злочинним шляхом. Нові форми грошей та фінансових активів: становлення, перспективи та ризики: тези I Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 24 листопада 2017 р.). Київ: КНЕУ, 2018, С. 212-215.
3. Robotization of manufacturing process: economic and social problems and legal ways of their solution / O. E. Kostyuchenko,

T. V. Kolesnik, Z. V. Bilous, O. V. Tavolzhanskyi // Financial and credit activity: problems of theory and practice. – 2019. – Vol. 3, is. 30. – P. 454–462.

4. Головкін Б.М. Теперішнє і майбутнє кримінології //Проблеми законності. Харків : Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. 2020. № 149. С. 168- 184.URL: <http://plaw.nlu.edu.ua/article/view/200724/205532>

5. Tsytko, Victoria, Kateryna I. Alieksieieva, Iryna A. Venger, Oleksii V. Tavolzhanskyi, Nataliya I. Galunets, & Alona V. Klyuchnik. « Information Policy of the Enterprise as the Basis for the Reproduction of Human Potential in the Structure of Public Social Interaction.» Journal of Advanced Research in Law and Economics [Online], 10.6 (2019): 1664-1672. Web. 6 Nov. 2020

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Таволжанський О.В.